

Přeprošenje na BORDUN - festival młodych dudakow

BORDUN – I. mjezynarodny festival dudakow za džěci a młodzinu wotměje so 16. a 17. junija w Slepom. Organizatorjo so sej na njón přeprysyli skupiny dudakow, ansamble a solistow – džěci a młodostnych z Pólskeje, Čěskeje a Němskeje. Mjeno festiwala wotwodźuje so wot pomjenowanja Bordun. Kóžde dudy maja znajmjeńša jednu tajku pišćalku bordun, kiž rěka serbsce bórčawa: z njeje přińdže stajny zwuk k hratej melodiji. Program zahaji so sobotu w 17:00 hodź. Wopytowarjo móžeja sej wosebitu wustajeńcu z pokazku serbskich instrumentow a wězo programy a předstajenje skupinow a jednotliwych hercow wobhladać. Wječor slěduja reje na swjedźenišću.

Njedźelu wot 11.00 hodź. móžeće zaso wotměnjawe koncerty skupin dudakow a jednotliwcow dožiwić. Na wikach poskića so speciality ze Slepjanskeje kuchnje. Za młodych wopytowarjow budu paslenska džělarnička a dalše zabawy za džěci přihotowane.

Slepjanska wosada je jenički region w Němskej, hdžež so hižo přez lěstotki pospochi hač do džensnišeho na dudach hraje. Serbski folklorny ansambl Slepó a Serbski džěcacy a młodžinski ansambl Slepó tutu tradiciju hač do džensnišeho hajitej a jako posołaj serbskeje kultury swojeho regiona skutkujetej.

Bordun – das I. internationale Dudelsackfestival für Kinder und Jugendliche findet am 16. und 17. Juni in Schleife statt. Erwartet werden Dudelsackgruppen, Ensembles und Solisten - Kinder und Jugendliche aus Polen, Tschechien und Deutschland. Zum Rahmenprogramm des Dudelsackfestivals gehören eine Sonderausstellung sorbischer Instrumente, eine Bastelwerkstatt und ein Markt mit regionalen Spezialitäten. Im Sorbischen Kulturzentrum Schleife können Eintrittskarten im Vorverkauf erworben werden. (Tel. 035773/77230) Wir laden Sie herzlich ein, sich diesen Termin vorzumerken und dieses internationale musikalische Ereignis zu besuchen.

Wir laden Sie herzlich ein, sich diesen Termin vorzumerken und dieses internationale musikalische Ereignis zu besuchen.

Witajće k nam! Herzlich willkommen!

W. Kotissek

www.dudelsackfestival-lausitz.de
(tel. 035773/76 153)

Jutře wopomnjenski dzeń za Liškowk

Lětuši 15. wopomnjenski dzeń Domowiny za wotbagrowane serbske wsy je wěnowany Liškowkej, kiž bu před 25 lětami přesydleny. We wobłuku wopomnjenskeho zarjadowanja, kiž budže sobotu, dnja 9. junija 2012, w 14.00 hodź. na rekultiwěrowanej płoninje jamy Choćebuz-sewjer blisko Šlichowa, so wopomnišćo za Liškowk poswjeći.

Městno za to staji předewzaće Vattenfall k dispoziciji. Koordinaciska skupina - zastupjerjo něhdyšich wobydlerjow, Domowiny, saněrowanskeho předewzaća LMBV a koncerna Vattenfall - je informaciske łopjeno wudała, kiž je tež na internetnej stronje Domowiny wozjewjene. Wšitcy čłonojo zwjazkowego předsydstwa, něhdyši wobydlerjo a dalši zajimcy su na zarjadowanje wutrobnje přeprošeni.

Der diesjährige 15. Gedenktag der Domowina für abgebagerte sorbische Dörfer widmet sich dem vor 25 Jahren umgesiedeltem Klein Lieskow. Im Rahmen einer Gedenkveranstaltung, die am Samstag, dem 9. Juni 2012 um 14.00 Uhr auf einer rekultivierten Fläche nahe Schlichow stattfindet, wird eine Erinnerungsstätte für Klein Lieskow eingeweiht.

W. Sroka

EUROPEADA 2012 – swjedžen we Łužicy

Łužica budže wot 16. hač do 24. junija hosćicelka EUROPEADY 2012 – Europskich koparskich mišterstwow awtochtonych narodnych mjeńšin. Zarjadowarjej stej Domowina a FUEN, třěšna organizacija wjace hač 300 europskich narodnych mjeńšin. Je to wosebity dar k 100. rónicy založenja Domowiny. Patronatstwo je přewzał sakski ministerski prezident Stanisław Tilich (CDU). 20 mustwow z 13 krajow je za turněr přizjewjenych. Mjez nimi su zakitowar titula, wubranka Južneho Tirola, kaž tež dalši najlěpši EUROPEADY 2008: Roma z Madžarskeje, Chorwaća ze Serbskeje a danska mjeń-

šina z Němskeje. Prěnja hra serbskeje wubranki budže dnja 17. junija, 15 hodź. w Njebjelčicach. Wona hraje přećiwo němskej mjeńšinje z Pólskeje.

ŁUŽICA - LAUSITZ - LUSATIA | GERMANY

Spušćomni partnerjo su tudyše sportowe towarstwa a gmejny. Zapadołužiski koparski zwjazk ma sportowy nawod turněra. Wšě nitki organizacije

zjednočeja so w EUROPEADAClubje w Domje biskopa Bena w Smochćicach. Tam wotměje so srjedu, dnja 20. junija, tež kulturny swjedžen. Hraje so w pjeć skupinach ze stajnje štyrjomi mustwami na wosom hrajišćach. Finale budže w Budyskim stadionje na Młynkec luce.

Organizatorjo wočakuja wjace hač 600 sportowcow a jich přewodnikow, dotal něhdže 500 hižo připowědzenych europskich fanow a sta přihladowarjow.

„Bala bala bala – tak spěwa Łužica“ – rěka w hymnje EUROPEADY 2012. Dajće so natyknýć wot dobreje nahlady a rěčneje a kulturneje mnohoty turněra!

K 100. wrošenicy założenja Domowiny (4. žěl a kónc)

Slědny žěl celkownego nagrona fararja Bogumiła Šwjele 13. oktobra 1912 we Wórzejach se głownje pósěgujo na nadawki, kenž by dejala taka Domowina pšewzeš a spońiš, aby se culi cłonki jednotliwych towaristwow ako syny jadnogo naroda. Mimo togo se wobžělniki tegdejšnego zmakanja napominaju, se k tomu wugroniš, chto by dejal a směl towaristwoju Domowina pšistupiš. Myslim se, až jo z tym historiskim materialom w celku lěpje dane, teke wó zinsajšnych wobstojnosćach našogo kšywowego zwězka serbskich towaristwow Domowina a wó situaci w Serbach diskutěrowaš. Zachopijom zasej w dolnoserbskej rěcy:

„[...]Myslicka takego zwězka jo stara. Pšed dwěma lětoma južo som wustawki zestajal, a južo pšed 12 lětami jo kněz (Arnošt) Bart na pótrjebu takego zwězka pokazal. Togodla njejo pšechwatanje, gaž se teje wěcy kšušej pšimamy a se něnto wopšašamy, kak abo co by dejal taki zwězka wugbaš. My wšykne wěmy, kak wěrne pšijašelstwo pózwignjo a zmócnjujo. Togodla jo předny nadawk zwězka, až wón woplěwujō pšijašelstwo mjazy cłonkami, až se cujomy ako syny jadnogo naroda, až se lubujomy, sebje pomagamy, se pódpěramy w góspodarskich a duchnych nuzach. Naše towaristwa maju šěžke žělo, dokulaž našo pismojstwo jo male. Gaž comy koncertowaš, njamamy notow. Gaž comy graš, njamamy grašow. Zwězka by wótpisane a šišćane noty chowal a je towaristwam za pótrjebu rozestal. Kak šěžko jo za pšedšedarja w towaristwje, kuždy raz zajmne pšednoski žaržaš. Zwězka by se za to starał, až wucōne kněže k pšednosowanju do jednotliwych towaristwow du. Kake skšusenje to bužo, gaž potom kužde lěto na głownej zgromažinje někotare towaristwa gromaže koncert cynje. Serbske ludowe glose, spiwane wót serbskich gólcow a žowcōw: to bužo žywjenje, nalěto! Žywjenje rosćo a pšiběra. Togodla by nadawk zwězka był, dalej pó serbskem kraju serbske towaristwa

załožowaš, narodne pšeznanjenje zbužiš a mócowaš. Kak wjele wósa dow jo, zož Serby wó serbstwje nic njewěže, zož nic jadnućkego Serbskego Casnika njecytaju, zož njejo hyšći žeden serbski koncert zaklincał. Tam šluša zwězka!“

A dalej w nagronje w górnoserbskej rěcy:

Dale. – Kak wjele zdžělanych Serbow mamy, wučenych a njewučenych, kotřiž so serbstwa zdaluja, dokelž žaneje zashlužby, žaneje česće mjez Serbami njenamakaja.

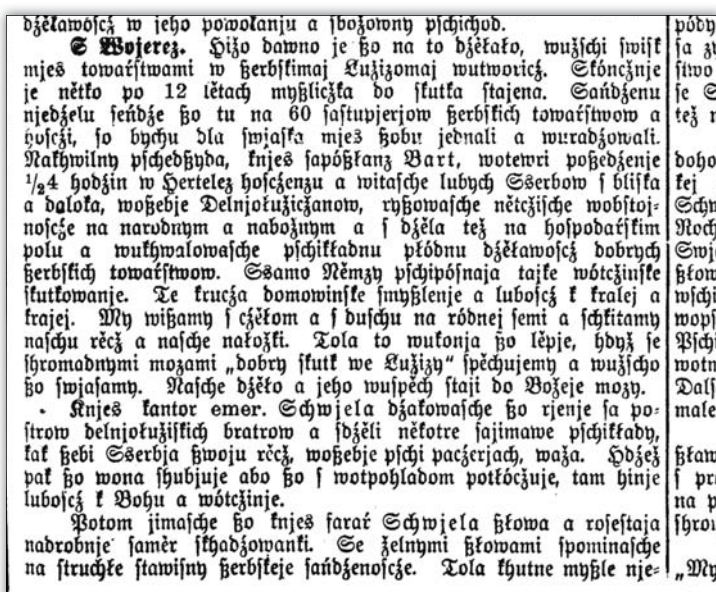

foto: SKA: SN 71(19.10.1912)42, str. 471

Ja myslu wosebnje na čestnych mužow, kotřiž přez pilnosć su so pozběhowali: rjemjeslnicy, překupcy. Tući mužojo su rodzeni wjednicy na wsach, woni su po duchu wiselni a maja čas, so z pismom zaběrać. Jich dobudžemy za nas.

Dalše wulke džělo by było rozwućowanje. Naš wótcny kraj je za krótki čas jara postupował. Tajke postupowanje sej žada wjele mudrosće a nazhonjenja wot kóždeho, kiž chce doprědka přińć a horjeka stać. My trjebamy mužow, kotřiž bychu kmanu byli jako rychtarjo (sudniki), jako předstejićeljo wšelakich towaristwow, jako ličbowarjo nalutowarnjow, w cyrkwinskej a šulskej radže atd. z wuspěchom sedžeć, kotřiž bychu w časach wólbow rozumne a krute słowo móhli prajić. To njeńdže naraz, ale z časom budžemy sej swojich

1912
2012
100 lět DOMOWINA
100 Jahre DOMOWINA

ludži rozwućować a přihotować za zjawnosć.

To budu najwážniše nadawki zwjazka: zdžeržeć, zbudžować, rozwućować. Kak so w jednotliwych prócowanjach tute nadawki dokonjeć móža, kak zwjazka ma so zarjadować a zestajeć, kajke přinoški ma plaćić a što k tomu wjace šluša, to dyrbimy potom po dokładnym rozrěčowanju postajeć – a ja prošu, zo byšće wšitcy swoje mysle wuprajili.

Jedne pak bych hišće naspomnił. Kotre towarstwa maja do zwjazka přistup? Najprjedy – so wě – by dyrbjeli wšitke towarstwa w nim być, kotrež jako narodne serbske su založene. To pak njeje došć.

My mamy wjele towarstow, kotrež 90-100% serbskich sobustawow maja. Wone šlušeja do zwjazka, njech tež někotrych němskich sobustawow tam je. Zwjazka jako tajki dyrbi być čisto serbski, ale jednotliwym

towarstwam dyrbimy wěstu swobodu wostajić. Jenož to dyrbimy sej žadać, zo serbska rěč ma jenake prawo z němskej, a zo wone towarstwa w swojich zjawnych poskićenjach na serbsku rěč džiwa, njech so to stanje tak abo hinak.

A kaž naš lud wot starych časow sem je nabožny a kraloswěrnny, tak tež naše džělo dyrbi so stać w duchu swěrnosće naprěćo kralej, kotryž swoju ruku nad nami džerži, a přećiwó wótcnemu kraje, w kotrymž swój dom a swój chlěb mamy. A naše džělo chcemy činić hladajo na Boha, kiž naš a wšitkich ludži wótc je, a kotremuž tež tute naše wotpohladanje poručimy, zo by so wono stalo po hesle našich wótcow:

BOHU K ČESĆI
A SERBAM K WUŽITKU!

dr. Pěť Šurman

Pšešiwu skrotcenjam pši pódawanju serbšćiny

Zwězkowe pšedsedarstwo Domowiny jo se na swójom pósejženju dnja 11. maja w Slěpem pšešiwu planowanym skrotcenjam wucby serbšćiny a WITAJ-wucby w Bramborskej wugronilo. Slězyna togo jo, až ma se wucba serbšćiny na zakładnych šulach wótwisnje wót licy wuknikow pódawaš. Na

pšikład by dejala wót pšiducego léta nanejmenjej 12 wuknikow w jadnej wuknješkej kupce Witaj-projekta byš.

„Situacija jo taka, až z tymi aktualnymi licbami góžinow z ministerstwa faktiski wót pšiducego šulskiego léta jano hyšći na jadnej šulu WITAJ móžno jo“, jo gronil Měto No-

wak, wjednik Rěcneho centruma Witaj za Dolnu Łužycu.

Witaj-projekt běży w Dolnej Łužycy wót léta 1998. Pši tom se serbšćina ako wuwucowańska rěc w matematicy, wěcnej wucbje, wumělstwje, muzice a sporše wużywa. Mimo togo póbituju se serbšćina dalej ako cuza rěc.

Stellungnahme des Bundesvorstandes der Domowina vom 11.05.2012

Der Bundesvorstand der Domowina – Bund Lausitzer Sorben spricht sich gegen Kürzungen im sorbischen/wendischen Bildungsbereich aus.

Die Äußerungen der Ministerin für Bildung, Jugend und Sport des Landes Brandenburg, Dr. Martina Münch, in der Sitzung des Rates für sorbische/wendische Angelegenheiten beim Landtag Brandenburg hat der Bundesvorstand der Domowina – Bund Lausitzer Sorben e.V. zur Kenntnis genommen.

Der Bundesvorstand begrüßt die Feststellung der Ministerin, an allen bisherigen Standorten in allen Jahrgangsstufen bilingualen deutsch-niedersorbischen Unterricht weiterhin verlässlich anzubieten. Ebenso begrüßt er ausdrücklich die Ankündigung der Ministerin, die Kommunikation zwischen dem Ministerium und den sorbischen/wendischen Vertreterinnen und Vertretern zu verbessern. Mit der Ankündigung einer

wissenschaftlichen Evaluation der niedersorbischen Unterrichtsangebote im Land Brandenburg entspricht die Ministerin einer langjährigen Forderung von sorbischer/wendischer Seite.

Der Domowina-Bundesvorstand zeigt sich jedoch nicht damit einverstanden, dass die angekündigten Kürzungen zum nächsten Schuljahr und eine vorgegebene Mindestschülerzahl pro Gruppe nicht zurück genommen wurden. Ebenfalls bleiben die Fragen der konkreten Umsetzung eines seiner Ansicht nach so nicht umsetzbaren jahrgangübergreifenden bilingualen WITAJ-Unterrichts unbeantwortet.

Der Bundesvorstand ist verwundert über die getroffenen Entscheidungen im Ministerium. Die Frage nach konkreten Rechtsgrundlagen und dem Einklang mit Standards internationalen Minderheitenschutzes wurden nicht geklärt.

Da es bereits zum Schuljahr 2011/2012 im Bereich des sorbischen/wendischen Fremdsprachenunterrichts massive

Einschränkungen gab, ist zusammen mit den angekündigten Einschränkungen im bilingualen Unterricht ein Punkt erreicht, der die bisher praktizierten Modelle der schulischen Vermittlung in der niedersorbischen Sprache in Frage stellt. Damit ist auch die durch die Landesverfassung und weitere Gesetze geschützte Sprache zunehmend in ihrer Existenz bedroht.

Der Bundesvorstand erwartet daher von der Bildungsministerin, sämtliche Kürzungen im sorbischen/wendischen Bildungsbereich zurückzunehmen und im intensiven Austausch mit Vertreterinnen und Vertretern des sorbischen Volkes künftig an der Umsetzung gemeinsamer Ziele zur Förderung und Weiterentwicklung der niedersorbischen Sprache zu arbeiten. Ebenfalls erwartet der Bundesvorstand, dass die Ziele der angekündigten Evaluation gemeinsam mit den Vertretern der Sorben erarbeitet werden.

Kongres FUEN w Moskwje: zachowanje rěchow w srjedźišću

Rěčna mnohotnosť a zachowanje rěchow w Europje steješej w srjedźišću 57. lětneho kongresa Federalistiskeje unije europskich ludowych skupin (FUEN) wot 16. hač do 20. meje w ruskej stolicy Moskwje.

Něhdže 170 wobdźělnikow bě so w Němsko-ruskim domje, sydle třěšnjeje organizacije Němcow w Ruskej, k najwjetšemu schadźowanju awtochtomych narodnych mjeńšin zešlo.

Nimo delegatnjeje zhromadźizny a wobšěrneho kulturneho programa postajowachu tři temy kongres: powšitkowna situacija mjeńšin/narodnosćow w Ruskej federaciji, wulka mnohotnosť rěchow w tutym staće mnohich ludow

w zwisku z runje so wotměwacymi jednanjami wo tam hišće njeratifikowanej „Europskej charće regionalnych abo mjeńšinowych rěchow“ kaž tež zahajenje wobdźělanja třěchoho zakładneho prawa FUEN (zakładne prawo na rěč).

Kongres zdoby sej wulku kedźbność nic jenož ruskeho knježerstwa. Přitomni běchu - nimo mnohich ekspertow - tohorunja reprezentacija Europskeho parlamenta a Europskeje rady, kotrejuž zastupjerjo so jasnje za to wuprajichu, zo měło so zhromadne džělo z FUEN w přichodže dale wutwarić. Po přiwzaću štyrjoch nowych člonow zastupuje FUEN nět-

ko 94 mjeńšinowych organizacijow. Mjez rezolucijemi, kiž delegatna zhromadźizna FUEN schwali, bě tež wot Domowiny zapodate stejišće k aktualnym planam skrótšenjow bramborskeho krajneho knježerstwa, kotrež potrjehja projekt Witaj a bilingualnu wučbu delnjoserbšćiny. Ze stron Domowiny wobdźělichu so na kongresu dr. Hauke Bartels, wiceprezident FUEN, člon zwjazkoweho předsydstwa Markus Kóncař, člonka prezidija Judith Wałdźic a jednačel Bjarnat Cyž, kiž je stejišće Domowiny zapodał a wopodstatnił.

dr. H. Bartels

Serbske nalěpki

Štóz je so 19.05.2012 ze směra Wojerec abo Drježdžan do Budyšina podał, zo by Budyske nalěčo wopytał, tomu zawěšće čerwjene nalěpki na wobchadnych taflach napadnychu.

W bělych pismikach steji na čerwjonym dnje „A serbsce? Und auf sorbisch?“ Zajimawy fakt je, zo wotstroni so položca nalěpkow hižo nazajtra pónđzeli. By so tole tež při přelěpjenju serbskich pomjenowanjow takle spěšnje stało?

Je nalěpjenje topografiskich znamjenjow přiměrjene wašnje? Fakt je, zo je wěrnosć zdžěla tójšto zдалena wot wotpohlada a předpisa.

Ramikowe dojednanje za škit narodnych mjenšin žada sej w artiklu 11, wotrězk 3: „In Gebieten, die traditionell von einer beträchtlichen Zahl von Angehörigen einer nationalen Minderheit bewohnt werden, bemühen sich die Vertragsparteien im Rahmen ihrer Rechtsordnung, einschließlich eventueller Übereinkünfte mit anderen Staaten, und unter Berücksichtigung ihrer besonderen Gegebenheiten, tradi-

tionelle Ortsnamen, Straßennamen und andere für die Öffentlichkeit bestimmte topographische Hinweise auch in der Minderheitensprache anzubringen, wenn dafür ausreichende Nachfrage besteht.“ Wotrězk da slědowacej faktaj k wobmyslenju:

1. kónčina z tradicionalnje njesnadnej ličbu sobustawow mjenšiny: Tutón fakt njehodži so zwěsćić, wšako je wuznaće

k mjenšinje po swobodnej woli móžne a nic přez oficialne ličenja definowane; tole jewi so tež jako wobkedžbowanja hódny fakt w zdžěla njewěcownej a njepřiměrjenej diskusiji wo móžny serbski sejmik.

2. připrawjenje dwurěčnych znamje-

škow, je-li dosahace naprašowanje. W tutym zwisku měli nalěpki znamješka jako prowokantne, ale sprawne naprašowanje a přizjewjenje potreby zrozumić.

Kelko naprašowanjow stajimy sami? Znate je, zo njemóže naša rěč bjez zjawneho ruma eksistować. Kóždy zjawny forum za rěč je dalši stopjeň zdđerženja rěče. Měli sej tuž wobraz z nalěpkom derje w pomjatku wobchować a na to myslić, zo měli sej hłownje Serbja sami zjawny rum serbsčiny wužadac. Kóždy jednotliwec měl na to myslić, zo ma prawo na serbske pomjenowanja na zjawnych taflach, zo mělo tež pisanje prawe być, to rěka, zo dyrbjeli tež na zmylki pokazać.

Runje tak kaž w nadróžnym wobchadze mamy tež na zjawnych zarjadniščach, před sudnistwom a při kontrolach na to myslić, zo směmy sej tež serbsku rozmołwu wuprosyc. Bjez Serbow, kotřiž sej tutón zjawny rum wužaduja, njebudu so naprawy stworić, kotrež tole tež zmóžnjeja. Naša rěč trjeba móžnosće wužiwanja!

tekst a wobraz: Dawid Statnik

Nochemy žanych starych a nowych nacijow! Z narěče předsydy ZSW B. Dyrlicha dnja 1. meje w Budyšinje

Budyšin je w pisanosći, z mnohimi kulturnymi tradicijemi a dwurěčnosću žiwy. Džensa. A to njech tež w přichodze tak wostanje.

Tež a runje my Serbja chcemy Budyšin, kiž je tolerantny, susodam a swětej wotewrjeny. Tohodla wotpokazujemy rasizm a nacionalizm, starych a nowych nacijow. Tohodla so wuznawamy k swojej rěči a kulturje a so zasadžujemy za demokratiske prawa swojeho ludu. Runje tak pak so tež za swobodu a runoprawosć kóždého jednotliwca, kóždeje narodneje abo kulturneje mjenšiny wuprajamy.

Wir bekennen uns zur sorbischen und deutschen Sprache und Kultur in dieser Stadt sowie zum Verfassungsrecht des sorbischen Volkes in Sachsen und Brandenburg. Genauso achten wir die Würde eines jeden Menschen, verteidigen die Rechte einer jeden Volksgruppe und religiösen Gemeinschaft auf Selbst- und Mitbestimmung; ob sie zahlenmäßig groß oder klein ist, ist zweitrangig. Seit Jahrhunderten helfen wir mit unserer Zwei- und Mehrsprachigkeit, mit unserer Kultur, Kunst und Wissenschaft sowie mit unseren touristischen An-

geboten Brücken zu bauen gerade zu unseren polnischen und tschechischen Nachbarn, zu vielen Volksgruppen und Kulturnationen in Europa. Der Sorbische Künstlerbund, den ich hier vertrete, steht mit an der Spitze dieser Bewegung, die aus Bautzen und der Lausitz bereits im 18. Jahrhundert hervorging. Mit Beginn der Diktatur der Nazis im Jahre 1933 begann die Zerrüttung des Dachverbandes sorbischer Vereine und privater sorbischer Institutionen und kleiner Betriebe in Bautzen. 1937 – also vor 75 Jahren - wurden die Domowina, die sorbische Tageszeitung und weitere Medien von den Nazis verboten. Es folgten u. a. Enteignungen der Wendischen Bank und des Smolerschen Verlages in unserer Stadt, Vertreibungen sorbischer Lehrer und Geistlicher aus der Lausitz. Letztlich durfte nicht einmal in den Kirchen auch dieser Stadt sorbisch gepredigt und gesungen werden. Deshalb noch einmal: Wir wollen keine alten und neuen Nazis in Bautzen! Bei aller politischer und kultureller Unterschiedlichkeit meinen wir: W Budyšinje njech knježi džensa a přichodnje duch demokratije a solidarity! (skrótsjene)

„Tady jsem doma – moje Lužice“ rěka wustajeńca z fotografiemi Jurja Helgesta (nal.), kiž bu dnja 3. apryla we Varnsdorfskej měšćanskej bibliotece wotewrjena. To je zhromadny projekt města a knihownje Varnsdorf kaž tež Zwjazka serbskich wumělcow. Wustajeńca je hač do 27. awgusta widzeć. foto: M. Helgest

100 lět Domowiny – „Nalěto“ w Statnem žiwadle Chóšebuz

Z trójnej slawu mytowaše publikum zahorjacu premjeru „Nalěca“ w dospolnje nowym wobdźělanju D. Kempy a Chr. Kabitzy dnja 20. apryla w Choćebuzu (foto). Pod wumělskim nawodom Judity Kubicec hudźachu orchester Sinfonietta z Drježdźan a spěwachu chóry Bratrowstwa a Serbskeho ludoweho ansambla kaž tež chóry Budyšin, Lipa a Meja. Solistiske dźěle přewzachu Susanne Thielemann, Tanja Donatec, André Khamasmie a Jörg Hempel. Županka župy Delnja Łužica, dr. Madlena Norbergowa, rysowaše w swojej narěči stawizny a wuznam Domowiny. Dalšej předstajeni budźetej njedźelu, 1. julija, w Praze a njedźelu, 19. awgusta, w cyrkwi Našeje knjenje w Drježdźanach.

foto: Jürgen Maćij

Z nagrona županki dr. Madleny Norbergoweje dnja 20.04.2012

Před 100 lětami jo se založyla naša narodna organizacija Domowina. Vor 100 Jahren, am 13. Oktober 1912, wurde in Hoyerswerda die nationale Organisation der Sorben/Wenden, die Domowina - Bund Lausitzer Sorben gegründet. Das geschah mit dem Ziel, im Sorbischen tätige Vereine zusammenzuschließen, um gemeinsam sorbische Interessen zu vertreten. Gründungsmitglieder waren Jan Arnošt Bart aus der Oberlausitz und der Pfarrer Bogumił Šwjela aus der Niederlausitz. Von Bogumił Šwjela stammt auch der Name des neuen Bundes, domowinja – Heimat, woraus dann Domowina wurde. Schon bei der Gründungsversammlung traten der Domowina 31 Vereine bei, was den Zuspruch zu ihr unterstrich.

Die Geschichte des Dachverbandes war bewegt. Gegründet in der Kaiserzeit, folgte kurz darauf der 1. Weltkrieg, danach die Zeit der Weimarer Republik, die einen ersten Minderheitenparagrafen in der Verfassung und begrenzten sorbischen Schulunterricht zuließ – allerdings nur in Sachsen. Dann der Beginn des Nationalsozialismus im Jahre 1933 mit dem Verbot der sorbischen Sprache im öffentlichen Gebrauch und schließlich 1937

das Verbot aller sorbischen Vereine, einschließlich der Domowina, die sich dem nationalsozialistischen Diktat nicht beugte.

Nach dem 2. Weltkrieg konnte die Domowina in der Oberlausitz sehr schnell neu ins Leben gerufen werden. Im sorbisch ambivalent eingestellten Brandenburg währte die Gründungsphase über Jahre. Hier konnte die Domowina zunächst auch nur eingeschränkt arbeiten und stand unter Aufsicht.

Trotz ihrer Konformität in der Zeit des Sozialismus und mancher heute als falsch erkannten Entscheidung, gewann die Domowina nach der politischen Wende 1989 wieder ihr Ansehen zurück und wurde erneut politische Vertreterin und Ansprechpartner in allen sorbischen/wendischen Fragen.

Das gelang auch auf der Grundlage, dass mithilfe der Domowina in der Zeit der DDR das erste Mal in der Geschichte in einem deutschen Staat Institutionen kultureller, medialer und wissenschaftlicher Art gegründet wurden, die sich der Pflege, Bewahrung und Erforschung des sorbischen/wendischen Kulturgutes widmeten.

Die vergangenen 20 Jahre nach der politischen Wende brachten insbesondere für die Niederlausitz einen großen

Zugewinn für das sorbische/wendische Leben. Das Wendische Museum wurde eröffnet, die Schule für Niedersorbische Sprache und Kultur nahm ihre Tätigkeit auf, der ORB strahlte das erste Mal ein Fernsehprogramm in niedersorbischer Sprache – „Łužyca“ – aus, Artikel 25 wurde in der Verfassung Brandenburgs festgeschrieben und das „Gesetz zur Ausgestaltung der Rechte der Sorben/Wenden“ wurde verabschiedet. Und nicht zuletzt startete im Jahre 1998 das sprachliche Revitalisierungsprojekt WITAJ mit der ersten sorbisch/wendischen Kindertagesstätte in Cottbus-Sielow. Auch eine kirchliche Basisbewegung konnte sich etablieren, so dass nach jahrzehntelanger Unterbrechung wieder Gottesdienste in wendischer Sprache gefeiert werden konnten.

Heute zählt die Domowina insgesamt mehr als 7.000 Mitglieder. Sie sind in 5 Regionalverbänden und 13 weiteren Mitgliedsvereinen organisiert, wobei der Domowina-Regionalverband Niederlausitz den größten darstellt. Hinzu kommen den Sorben freundschaftlich verbundene Vereinigungen in Polen, Tschechien, den USA und Australien als assoziierte Mitglieder.

(gekürzt)

Pšepšosenje do Dešna na łapanje kokota

fotograf H. Matik

Dešańske Domowinarje kšě lětosny žnjowny swěžen 19. awgusta pód nadpismom „100 lět Domowina“

wugótowaš. Znaty sobuiniciator załoženja Domowiny, farań Bogumił Šwjela, jo dlužki cas w serbskej jsy

Dešno želał a bydlił. Ale wón njejo jadnučki procował Domowiny wostał. Njgajšne pšedsedarje Domowinskeje kupki Dešno ako Herrmann Jahn, sen., Heinrich Knick a Oskar Hasacki su se wuspěšnje za serbsku wěc zasajžowali a w běgu slědnych lětzasetkow na serbsku rěc a kulturu, na woplěwanje serbskich tradicijow a nałogow glědali. Za pórědne nałożowanje dolnołužyskich nałogow ako zapust a kokot jo Dešańska mložina znata.

Dešnarje pšepšosyju wšykne zajmce nježelu, 19. awgusta 2012 do Dešna. Dopoldnja zeger 10.00 jo dwójorěčna namša w cerkwi planowana. Wótpoldnja zachopijo se zeger 13.30 góž. łapanje kokota ze zmakanim młodostnych pšed gósceńcom „Serbski dwór“. Za rědnu tšubarsku muziku jo zasej „NaUnd-Liveband“ skazana, kótaraz teke wjacor na rejach grajo.

Na gósci ze cejeje Łužyce Dešnarje se wjelgin wjaseliju – Witajšo k nam do Dešna!

W mjenju Dešnarjow
Karin Tšukowa

Rezultaty naprašowanja wozjewili

W nalěcu 2011 přewjedze młodžinske towarstwo PAWK naprašowanje mjez młodostnymi a młodymi doroscenymi, zo by zwěsćiło, kotre zajimy, potreby a přeća młodostni maja a z čim so zaběraja, zo by towarstwo swoje młodžinske džělo wotpowědnje wusměriło. Nastork za naprašowanje dachu wuradžowanja młodžinskeho wuběrka Domowiny, kotryž w swojej rozprawje na 15. hłownej zhromadźiznje dnja 26.03.2011 w Delnim Wujězdze zwěsći: „Džělawasć wuběrka koncentrowaše so hłownje na prašenja wobchadženja z młodžinu a na problemy we wobłuku džěla z młodostnymi. Při tym napadny, zo njeje žanocho spokojaceho a wšo woprijaceho přepytowanja młodžinskich zajimow ... K polěpšenju poslužbow je trjeba, zo so z wotpowědnym naprašnikom najwšelakoriše wočakowanja młodžinskich cyłkow zwě-

sća a syc partnerow natwari.“ Pedagogowce Alena Hiccyna a Jadwiga Wroblec, kotrejž běštej w lěće 2011 jako koordinatorce za młodžinske džělo towarstwa PAWK přistajenej, nadželaštej zhromadnje ze socialnymaj džělačerkomaj RCW Francisku Zopic a Juditu Šolčić wobšěrny naprašnik z 32 prašenjami, kotraž počahuja so mjez druhim na slědowace temy:

- narodna identita,
- aktiwity w swobodnym času,
- wuznam młodžinskich klubow,
- serbskorěčne zarjadowanja,
- člonstwo w towarstwach,
- recepcija medijow,
- zajim za (serbsku) politiku,
- integracija do gmejskeho žiwjenja,
- předstawy wo bydlenkim městnje w přichodze.

Wuslědky naprašowanja su wozjewjene w časopisu **Serbska šula 2/2012** a pod www.recny-centrum-witaj.de.

Dwurěčna wustajeńca

W nowym informaciskim „Domje tysac hatow“ w Stróži pola Hućiny je serbska rěc zastupjena. Dom bu lětsa 21. měrca w přitomnosći sakskeho ministra za wobswětoškit, zastupjerjow župy „Jan Arnošt Smoler“ a domizniskeho towarstwa „Radiška“ wotewrjeny.

Na zakładze džěloweho dojednjenja mjez Biosferowym rezerwatom Hornjołužiska hola a haty a župu „Jan Arnošt Smoler“ Budyšin a po dołhich, nic přeco jednorych prócowanjach zastupjerjow župy a domizniskeho towarstwa „Radiška“ nadeńdzemy we wustajeńcy wo lužiskim rybarstwe, zwěriny a rostlinach serbske přeložki.

Za zastupjerjow rezerwata njebě tole najprjedy samozrozumliwe, ale wobstajne prócowanja Serbow su k dobremu wuslědke wjedli. Tak móžemy sej z pomocu wustajeńcy wědu wo přirodze našeje blišeje domizny nětko w serbsčinje skrućeć. Doporučamy wšěm zajimcam, sej přehladku wo lužiskim rybarstwe, předstajenym w běhu lěta, wobhladać.

Jana Pětrowa

Póglěd na jubilejnu wustajeńcu w Chóšebuzu

Pětk, dnja 6. julija 2012, wótwórijó se w Serbskem muzeju w Chóšebuzu wósebna wustajeńca „Prědnych sto lět Domowiny“. Z titlom zwěžo se wócakowanje, aby se Domowinarje a jich pšijašele pó jubileju zaměrnje póstarali wó zmužne pókšacowanje. Ze stawizniskeju ekspoziciju z wida dolnołužyskego Serba glěda se zrazom slědk a doprědka: Kak móžomy žisam a žisižisam atraktiwnu serbsku kulturnu a żywjeńsku drogu pórucyś? Na njej njedekali take gropne kamjenje lažaś, kaž su na drogu walili nam a našym wóscam. Dožywjenska, kenž su

100 lět DOMOWINA
1912-2012
100 Jahre DOMOWINA

statysace krajanow narodnje wukórnjeli, což se žinsa ze słowom „asimilacija“ wopisuju, hejnak by to bylo normalny pširodny zjaw.

Cas ga dajo teke nam wótergi cwi-blowaś, lěc změju našej dvě rěcy a zgromadna kultura zewšym hyšći zwenkamuzealny pšichod. Ze žinsajšnego wiženja njezapšimliwe wobstojnosći a wobstawne nimske agresije pšešiwó Serbam na pólu šulstwa,

Teke Chóšebuski Serbski muzej jo wuslědk wjelelětnych procowanjow Domowinarjow.

Auch das Wendische Museum Cottbus in der Mühlenstraße 12 ist ein Ergebnis der langjährigen Bemühungen von Mitgliedern der Domowina. Am 6. Juli öffnet dort die Sonderausstellung „Die ersten hundert Jahre der Domowina“.

tekst a wobraz: W. Měškank

nabóžniny a zjawneho žywjenska – nic jano w Dolnej Łužycy – njeby Serbstwo mimo Domowiny pšežywiło. How pokažo ekspozicija na gjardy žěl historije. Což su pšedewšym Domowinarje pó wójnje wšo serbskego natwarili a institucionalizěrowali, njejo serbski lud nigdy do togo měl. Młogi luž zasłužyjo se žinsa swój klěb tam, žož su Domowinarje natwarili, ale wě mało wó tom a njejo cłonk organizacije. Weto njejo było pšecej genialne, což jo serbska organizacija w běgu zachadnych sto lět zwónožiła, wósebne nic, gaž jo se dała politiski zapšěgowaś.

Powšykna wěda wó stawiznach Domowiny jo snadna. Bžeze znašow swójskich stawiznow pak jo mało serbskego pšichoda.

Procowarje ako Hórnik, Muka, Šwjela, Witkojc, Nedo a dalšne njejsu zawěrnó tak woporniwe statkowali, aby my žinsa pšiwzeli žiwnu teoriju, až ga mógali se ako „hybridy“ wiześ a mimo našej rěcowu serbski lud wóstaś. Domowina, njedaj se take napowědaś, cošli něga dožywiś swój 200. narodny žěn a jubilejnu wustajeńcu w Chóšebuzu!

5. Serbski swěžen města Chóšebuz

W ramiku 21. měsćańskego swěženja wótmějo se sobotu 23. junija 2012, 14:00 – 18:00 góž. 5. Serbski swěžen města Chóšebuz na jawišću w Puškinowem parku, prezentěrowany wót rbb. Lětosa wón stoj w znamjenju „100 lět Domowina“. Wótměnjaty program na jawišću za žiši a dorosćonych sega wót młodeje muziki z Dolneje Łužyce pšez folk a rock, popularne melodije, staroserbsku instrumentalnu muziku až do Anemarijoweje polki. Wušy šoła města Chóšebuz, Frank Szy-

manski, wótwórijó serbskorěcny program swěžeńskego wótpódnja a zastupny pšedsedař Domowiny – zwězk Łužyskich Serbow z. t., Pěš Petrik, žaržy póstrowne słowo. Woglědarje su pšepšosone pši stojnicach w bogatej libje sobu gótowaś. How jo móžno, se informěrowaś, burske nałogi a tradicionalne serbske rucnikarstwo dožywiś a teke typiske regionalne jěze wopytaś. Žiši a młodostne mógu mólowaś a baslowaś. Domowina bužo se prezentěrowaś w stanje.

Ako medijowy partner su organizatory dobydnuli rbb-studijo Chóšebuz ze swójom serbskim programom.

Žěkujomy se wšyknym sponsoram za pšijaznu pódpěru ako teke wšyknym, kenž swěžen sobu wugótuju.

Aby wěcej zgónili, daś se zajmce pšizjawiju pla zagroniteje za nastupnosći Serbow města Chóšebuz, Anny Kosacojc, pód telefonowym numerom 0355-612-2014, abo pšez e-mailku na Anna.Kossatz@neumarkt.cottbus.de.

A. Kosacojc

„Žěn Bramborskeje“ w Lubnjowje

Pód motom „Bramborska, ako ju wiziš, slyšiš, wucujoš, pócujoš a zacujoš“ pšewježo se dnja 1. a 2. septembra 2012 „Žěn Bramborskeje“ w Lubnjowje. Domowina - Zwězk Łužyskich Serbow z. t. wugótuju gromaže z Domowinu-župa Dolna Łužyca z. t. pši gózbje wóswěšenja 100. wrošenice založenja Domowiny na Bramborskem swěženju serb-

ski program. Comy z našymi serbskimi towaristwami a kupkami góscam serbsku kulturu a serbske tradicije pokazaś. Gaž mašo zajm, se na programje wobželiś a gaž njejsćo se hyšći pšizjawili, možošo to nachwataś pšez faks, cysło 0355-48 57 64 33 abo e-mail, b.mueller-domowina@sorben.com. Pšepšosyjomy wšyknym, se na swěženju wobželiś!

*Bramborska swěši -
swěšćo z nami!*

BRANDENBURG-TAG
01.–02. SEPTEMBER 2012
www.landesfest.de

Beata Mlynkowa
regionalna powědarka Domowiny

Protyka zarjadowanjow k 100. róčnicy založenja Domowiny 2012

100 lět DOMOWINA
100 Jahre DOMOWINA

15.-17.06.2012

molarska džěłarnička pod nawodom
Maje Nagloweje pola Bjerwałdskeho
jězora / we Wochozach

mólarška žěłarnja pód nawjedowanim
Maje Nagloweje pla Bjerwałdskeho
jazora / we Wochozach

Malerplenair unter der Leitung von
Maja Nagel am Bärwalder See / in
Nochten

16. – 24.06.2012

EUROPEADA – europske koparske
mišterstwa narodnych mjeńšin we
Łužicy

EUROPEADA – europejske
kopańcowe mejstarstwa narodnych
mjeńšinow we Łužicy

EUROPEADA – europäische Fuß-
ballmeisterschaft der nationalen
Minderheiten in der Lausitz

16./17.06.2012

BORDUN – I. mjezynarodny festiwal
dudakow za džěći a młodostnych w
Slepom

BORDUN – I. mjezynarodny duda-
kowy festiwal za młóžinu w Slěpem

BORDUN – I. Internationales Kin-
der- und Jugend-Dudelsackfestival in
Schleife

23.06.2012

5. serbski swěžeń w ramiku Choće-
buskeho měšćanskeho swjedženja

5. serbski swěžeń w ramiku Chóše-
buskego měšćanskego swěžeńja

5. Sorbisches (wendisches) Fest im
Rahmen des Cottbuser Stadtfestes

23./24.06.2012

Serbski ewangelski cyrkwinski dzeń
w Husce

Serbski ewangelski cerkwinski žeń w
Husce

Sorbischer evangelischer Kirchentag in
Gaußig

01.07.2012

předstajenje oratorija „Nalěčo“ na
zahrodze Valdsteinskeho hrodzika na
Malej Stranje w Praze

předstajenje oratorija „Nalěše“ w
zagroze Valdsteinskego grodka na
Malej Stranje w Praze

Aufführung des Oratoriums „Nalěčo“
(Der Frühling) im Garten des
Valdsteinpalais in Prag

01.07.2012

XV. Wšosokołski zlět w Praze z
wobdžělenjom serbskeje delegacije

XV. Wšosokołski zlět w Praze z
wobdžělenim serbskeje delegacije

XV. Allsokoltreffen in Prag unter Teil-
nahme einer Delegation der Sorben

06.07.2012

wustajeńca k stawiznam Domowiny
w Serbskim muzeju w Choćebuzu,
Młynska droga 12 (hač do 28.10.2012)

wustajeńca k stawiznam Domowiny
w Serbskem muzeju w Chóšebuzu,
Młynska droga 12 (až do 28.10.2012)

Ausstellung zur Geschichte der Domo-
wina im Wendischen Museum Cottbus,
Mühlenstraße 12

19.08.2012

předstajenje oratorija „Nalěčo“ w cyrk-
wi Našeje knjenje w Drježdžanach

předstajenje oratorija „Nalěše“ w cerk-
wi Našeje knjenje w Drježdžanach

Aufführung des Oratoriums „Nalěčo“
(Der Frühling) – Frauenkirche Dresden

01./02.09.2012

Dzeń Braniborskeje w Lubnjowje z
programom serbskeje kultury

Žeń Bramborskeje w Lubnjowje z
programom serbskeje kultury

Brandenburg-Tag in Lübbenau mit
einem Programm sorbischer Kultur

14.09.2012

20 lět Šula za delnjoserbsku rěč a
kulturu

20 lět Šule za dolnoserbku rěč a
kulturu (zeger 17:00, Měsćański dom,
Chóšebuz Stare wiki)

20 Jahre Schule für Niedersorbische
Sprache und Kultur, Festveranstaltung
in Cottbus, Stadthaus

14.-16.09.2012

rězbarska džěłarnička pod nawodom
Alojsa Šołty w Žuricach

rězbarska žěłarnja pód nawjedowanim
Alojsa Šołty w Žuricach

Bildhauerwerkstatt unter der Leitung
von Alojs Šolta/Scholze in Säuritz

► **dalše terminy pod/weitere Termine unter www.domowina.de**

Impresum: Naša Domowina - Informacije třěšneho zwjazka • Informacije kšywowego zwězka • Informationen des Dachverbandes

Tu wozjewjene wosobinske mjenjenja njekryja so na kóždy pad z mjenjenjom wudawačela. Redakciski kónc: 18.05.2012

wudawačel/Herausgeber: Zarjad Domowiny • Zarěd Domowiny • Geschäftsstelle der Domowina
Póstowe naměsto/Postplatz 2 • 02625 Budyšin/Bautzen • www.domowina.de

redakcija/Redaktion: Borbora Felberowa
tel. 03591-550 202 • faks: 03591-42408 • e-mail: felber-pr-domowina@sorben.com

lektoraj/Lektoren: Božena Braumanowa, Erwin Hanuš
zhotowjenje/Satz: Lausitz-Grafik, Melanie Kotissek • čišć/Druck: Lausitzer Druckhaus GmbH Budyšin/Bautzen
„Našu Domowinu“ namakaće w interneće pod www.domowina.de ► Dokumenty/publikacije
Domowina spěčuje so wot Založby za serbski lud.